

Filipe Oihanbururen hitzek bizitza bizitu baten berri ematen digute Oskar Alegriak *Historia bizia* sailerako egin dion elkarrizketan. Zer gehiago eska dakioke bizitza bati –eta baita elkarrizketa bati ere–. Topaketa bitxi baten kronika da elkarrizketa hau: Oihanburu, 95 urte, dantzari, dantza maisu eta koreografo, abesbatza zuzendari, Oldarra, Etorki, Oyhamburu eta Etorburu taldeen gidari, euskaltzale anarkista eta mundu-gizona, eta Alegria, 43 urte, ibilbide oparoko kazetari eta zinemagile, besteak beste *Emak bakia* filmaren egile, aurrez aurre. Ez dute lehen topaketa, Alegriak *Galtzerdi berdeak* laburra osatu zuen, 2015ean, Oihanbururen beraren gainean. Eta, orain, berriro egin dio bisita. Oihanburu revisited. Eta topaketa horrek hiru eguneko elkarrizketaren kronika berezia jaulki du. Mende bete baten kronika pertsonala: Legasse, Monzon, Likiniano, Barandiaran, Aita Donostia, Brecht, Churchill, Picasso eta Moustaki film berean harilkatzen dituen gizona, Unai Iturriagak *Kontrazalean* ilustratu duen moduan. Memoria bizia.

Memoriaren boom batek bizi gaitu, bestela ere, euskal gatazka izan delako eta badelako, eta baita hainbat gatazka gehiago ere badirelako, lehen bezala orain. Eta horrek egia, justizia eta erreparazioa hirukoaz hitz egitea dakar. Egiak errelatuen ugaritasuna dakar, bateratze beharra batzuen ustez, talka inoren intentzioan. Justiziak indarkeria politikoei akabera nola eman diezaiekeen aztertu du Amaia Alvarez Berastegi zuzenbidean doktoreak bere artikuluan, indarkeriari lotutako gatazkak eraldatzeko eta iraganari aurre egiteko «inor epel uzten ez duen» justizia trantsizionalean jarriz begipuntua. Justizia trantsizionala, Euskal Herrian, memoria eta biktimen inguruko eztabaidekin batera zabaldu den kontzeptua da, eta gaur egun euskal gatazkaren beraren eta horri lotutako errelatu edo kontakizunen aferak islatzen ditu, Alvarezen hitzetan. Alegria, gatazka eta metagatazkaren harian doala forma hartuz. Bere ustez, hausnarketa sakona eskatzen du memoriaren ariketak, eta gogoeta horrek «politika arrunta eta politika trantsizionala (iragana eta etorkizuna)» gurpil berera bildu behar ditu.

Egunen gurpilera bildu ditugunak bi ikerlari berri dira: Koldo Diaz Bizkarguenaga eta Ignazio Aiestaran. Diaz Bizkarguenaga sozio-

logian doktore da, ingurune digital eta soziala du azterbide, eta eremu horretan egingo du bere ekarpena. Aspaldian, jada, sareko eta aurrez aurreko harreman, praktika eta eraikuntza oro batera gertatu ohi direnez, Gabriel Arestiren *Harri eta herri* fundazional hura *hari eta herri* bihurtu delako konstatazioa dakar lehen artikuluan, «ingurune digitalak orokorrean gizarte batean duen garrantzia» ekidinezina delako eta zehazki euskal gizartearen dituen ondorioak eta irekitzen diren aukera eta mehatxuak begi bistatik ezin direlako galdu.

Ignazio Aiestaran filosofian doktore da, eta bere idatziekin *Glokalia* atala berreskuratzen du Jakinek. Han eta hemen, denbora berean, gertatzen dena gertatzen zaiguna da. Han hemen da, hemen han da, espazio geografiko, fisiko, digital eta denborazkoan gero eta gehiago, une berean gertatzen direlako, gertatzen zaizkigulako –Bizkarguenagak iradoki legez, dena bat da dagoeneko-eta–. Baina ez ote garen *ez-denbora* batera kondentatzen ari, kapitalismoak inposaturiko etorkizunik gabeko sistema ekonomikoan bizidunoi hildakoak aherentzaz dizkigulako, eta, horrekin, «bizidunak barkatu ditu gure kapitalismoak denbora kronometratu, homogeenoa eta hustuan».

Miren Artetxek, *Kultura* atalean, kolektibotasuna oinarri duten hiru ekimen xehetu ditu: Kanaldudeko *Busti* web-telebista, gazteek gazteentzat euskaraz pentsatutako eta gazte sortzaileei lekua ematen dien komunikabidea; antzerkiaren eremuan, hiru antzerki taldek zutik jarri duten *Francoren bilobari gutuna*; eta Bilbon atek zabaldutuen Biba! kultur espazio eta dinamika. Denak ere kolektiboak eta denak ere taldetasuna helburu eta jomuga dutela.

Txerra Rodriguezek euskararen normalizazio bidean azken aldian errepikatzen ari den ziklo aldaketaren aztarnak bildu ditu: besteak beste, euskaldunen aktibazioa praktikara pasa dela modu berriz, feminismoarekin aliantzak egiteko bideak zabaldutela, eta euskaldun guztiak balioztatu behar diren ideia nabarmentzen hasiak garela.

Ekonomia ere bere zikloek bizi dute. Henrike Galarzak Trump ari ireki berriaren azpiko zumeak –denak ez berriak– aztertu ditu; eta Frantziako hauteskunde berriei begira etor daitekeena; eta, bukatzeko, Euskal Elkargo sortu berria. Denak, itxuraz, politikari lotutako auziak, baina ekonomia eremuan ebazten direnak.